

Poština plačana
v gotovini

Ponedeljek

Leto III.

Ljubljana, 3. junija 1929.

Stev. 22

Jubilej pomembne gospodarske organizacije

Proslava 25-letnice Saveza hrvatskih industrijcev – Priznanje in lepo darilo novinarski organizaciji – Uspešno in veliko delo Saveza

Zagreb, 2. junija. Savez hrvatskih industrijcev je proslavil danes v Zagrebu na svečan način 25letnico svojega obstoja in dela. Dopoldne ob 10. se je vršila v dvorani zagrebske borze najprej redna glavna skupščina saveza. Skupščino je otvoril predsednik g. Sandor Aleksander, ki se je v otvoritvenem nagovoru spominjal smrti bivših narodnih poslancev Stjepana in Pavla Radića ter dr. Basarička, nato pa povdarjal, da so gospodarski krogi z velikim zadovoljstvom in z velikimi nadami pozdravili kraljev manifest od 6. januarja in da hočejo vse storiti, da pomagajo vladarju pri dosegu njegovega velikega cilja.

Skupščina je nato soglasno odobrila poročilo predsednika in poročilo nadzornega odbora ter druge referate in predloge.

Po zaključku redne skupščine se je ob 11. vršila svečana seja, posvečena 25letnici obstoja saveza. Kralja je na tej seji zastopal general Tomić. Prisot-

ni so bili nadalje minister trgovine in industrije dr. Mažuranić, guverner Narodne banke Bajloni ter zagrebski župan dr. Srkulj. Zvezo industrijcev iz Ljubljane sta zastopala predsednik Dragotin Hribar in tajnik inž. Sukić, Trgovsko zbornico za TOI v Ljubljani njen generalni tajnik dr. Windischer. Novinarsko združenje sta zastopala podpredsednik zagrebske sekcije Peršić in tajnik iste sekcije Vodvarška.

Po pozdravu navzočih gostov in članov je predsednik prečital udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki so jo prisotni odobrili z živahnimi klici. Nato je predsednik v svojem slavnostnem govoru na kratko orisal zgodovino razvoja industrije na Hrvaškem in vloga, ki jo je pri tem igral Savez kot centralna organizacija hrvatskih industrijcev. V zaključnem odstavku svojega govora se je hvaležno spominjal sodelovanja zagrebskega tiska in sporočil, da je poklonil savez v znak pri-

znanja zagrebski sekciji JNU za dograditev novinarskega doma 15.000 Din.

Sledila je serija govornikov, ki so v imenu svojih korporacij častitali savez u jubileju.

Nocoj se je vršil v prostorih hotela Esplanade svečan banket.

Savez hrvatskih industrijcev je bil ustanovljen l. 1904. Njegovo delovanje ni bilo lahko. V bivši avstro-ogrski monarhiji se je moral boriti proti tendencam madžarske industrijske politike, ki je podpirala samo ožjo Madžarsko, predvsem Budimpešto. V naši državi pa je imel savez velike težave zaradi pomanjkanja sistematične industrijske politike in zaradi nerazumevanja važnosti industrije. Pri vsem tem pa je savez izvršil tudi ogromno pozitivno delo. S svojimi strokovnimi elaborati in preko svojih zastopnikov je sodeloval pri sestavi skoro vseh zakonov in uredb gospodarskega značaja. Savez šteje danes 189 članov.

Mironescu o beograjski konferenci

Poročilo v zunanjepolitičnem odboru rumunskega parlamenta. — Netočne inozemske vesti o poteku konference. — Tudi opozicija pozdravlja obnovitev zveznih pogodb.

Bukarešta, 2. junija. Zunanji minister Mironescu je podal pred zunanjim odborom parlamenta ekspezo o konferenci Male antante v Beogradu. Uvodoma je Mironescu govoril o svojih vtisih in se z vsem priznanjem izrazil o nenavadno pristranem sprejemu, ki ga je bil deležen z dr. Benešem v Beogradu, kakor tudi po vseh ostalih krajih v Jugoslaviji. Jugoslovanski narod dokazuje s takim sprejemom, da razume velike interese, ki vežejo Jugoslavijo na Malo antanto in vse države Male antante med seboj, kakor tudi, da je treba te interese učvrstiti ne samo s konvencijami, temveč tudi z ljubeznijo in z duševnimi zvezami med vsemi tremi narodi. Za tem je Mironescu opozoril na tezo držav Male antante glede na-

rodnih manjšin. Govorec o optantskem vprašanju je Mironescu zavrnil tendenciozne vesti, ki so poročale o neslogi v Mali antanti. Na konferenci je bilo tudi glede tega vprašanja doseženo popolno soglasje. Zatem je Mironescu obrazložil vsebino obnovljene pogodbe in pakta o arbitraži ter napovedal, da bo vlada te pogodbe predložila parlamentu v ratifikacijo.

Bivši minister Duca je v imenu liberalne stranke izrazil svoje zadovoljstvo, da je vlada sklenila predložiti te pogodbe parlamentu v ratifikacijo ter pozdravil obnovljeno pogodbo z Jugoslavijo in aktivno sodelovanje sedanje vlade v Mali antanti, s čimer se nadaljuje dosedanja zunanja politika Rumunije.

Proslava stoletnice rojstva Račkega

Svečana spominska seja Jugoslovanske akademije v Zagrebu. — Zastopniki kralja in vlade. — Slavnostni govor Slobodana Jovanovića.

Zagreb, 2. junija. Danes ob 10. dopoldne se je pod predsedstvom nadškofa dr. Bauerja pričela po določenem programu svečana seja Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, posvečena stoletnici rojstva Frana Račkega. Nj. Vel. kralja je zastopal armijski general Matić, vlado pa minister trgovine in industrije dr. Mažuranić, zastopnik ministra prosvete univ. prof. Stanojević in zastopnik ministra vojske general Milić. Navzoči so bili nadalje veliki župan dr. Zoričić, ves konzularni zbor v Zagrebu, zastopnik češke akademije prof. Poliska, zastopnik poljske akademije prof. Nitsch, zastopnik bolgarske akademije dr. Zlatarski, angleški publicist Seton Watson, predsednik beograjske akademije Slobodan Jovanović, zastopnik beograjske univerze prof. Pavle Popović, rektor zagrebske univerze dr. Belobrč, zastopnik Zgodovinskega društva v Ljubljani univerz. prof. Vinko Kos, odposlanec Slovenske Matice iz Ljubljane univ. prof. dr. Izidor Cankar. Dr. Cankar in dr. Kos sta

zastopala obenem ljubljansko univerzo. Med povabljeni so se nahajali najodličnejši zastopniki javnega in kulturnega življenja v Zagrebu.

Nadškof dr. Bauer je uvodoma pozval vse prisotne in se zahvalil kralju preko generala Matića za pokroviteljstvo, ki ga je prevzel nad proslavo stoletnice rojstva velikega jugoslovanskega prvobornika Frana Račkega.

Za tem je minister trgovine in industrije dr. Mažuranić izročil akademiji tople želje vladarjeve, naj bi proslava čim lepše uspela. Kralj globoko občuduje, da ne more osebno prisostvovati proslavi, ki ji želi najlepšega uspeha. Nato sta govorila še odposlanca poljske in bolgarske akademije, dr. Boranić in prof. dr. Sišić pa sta predavala o življenju in delu Frana Račkega. Kot tretji predavatelj je nastopil beograjski univerzitetni profesor Slobodan Jovanović, ki je govoril o Račkem in jugoslovanski misli. S tem je bila svečana seja akademije zaključena.

Narodna banka in Privil. agrarna banka

Okrožnica upravnega odbora Narodne banke vsem svojim poslovnim prijateljem.

Beograd, 2. junija. Narodna banka je z ozirom na razpis za subskripcijo akcij Privilegirane agrarne banke poslala vsem svojim poslovnim prijateljem okrožnico, v kateri jih poziva na podpis akcij. Narodna banka opozarja v tej okrožnici, da so bili kmetovalci doslej brez močne kreditne ustanove, ki bi bila podpirala njihovo delovanje in proizvajanje. V večini primerov so bili kmetovalci navezani na manjše zavode in na zakotne banke, ki so jih izkoriščali. Zatem opozarja Narodna banka na velike ugodnosti, ki jih bodo deležne akcije novoustanovljene Agrarne banke. Država jamči akcijonarjem 6-odstotno dividendo. Kuponi bodo prosti vseh državnih in samoupravnih davkov in doklad, a delnice se bodo lahko uporabljale za kvacije kakor ostali državni papirji. Denarni zavodi bodo smeli svoje rezervne fondе vložiti v te akcije.

je. Pri vpisu akcij je treba položiti 25 odstotkov v gotovini, ostanek pa v treh obrokih do 31. marca 1930. leta. Narodna banka bo z ozirom na važnost Agrarne banke vpisala za svoje fondе 20 milijonov delnic. Končno poziva Narodna banka v tej okrožnici svoje poslovne prijatelje, naj podpišejo delnice nove Agrarne banke v razmerju z rednim kreditom, ki ga uživajo pri Narodni banki.

Zlata maša zagrebskega nadškofa

Zagreb, 2. junija. Davi ob 7. se je vršila v cerkvi Sv. Duha svečana proslava 50letnega mašniškega jubileja nadškofa dr. Bauerja. V tej cerkvi je pred 50 leti dr. Bauer bral svojo prvo mašo. Po končanem cerkvenih obredih se je jubilat zahvalil vernikom za ljubezen, ki jo je bil deležen tekom svojega življenja.

K položaju v Afganistanu

Kakor je poročal zadnji »Ponedeljek«, je pravi afganski kralj s svojo ženo zbežal na angleški teritorij, odkoder se je napotil v Evropo. Po zadnjih poročilih je izgubil kralj Amanulah v boju s samozanim vladarjem Habibulabom okoli 2500 svojih vojakov. Samozanec si je pridobil precejšnjo vojaško moč s stroгим rekrutiranjem v glavnem mestu Kabul. Slika prikazuje skupino teh rekrutov s okolici Kabula.

Sv. sinod proti načrtu zakona o pravoslavni cerkvi

Obširna spomenica ministrskemu predsedniku – Sv. sinod predlaga umaknitev že izdelanega zakonskega načrta in sestavo novega načrta

Beograd, 2. junija. Beograjska »Politika« in »Vreme« objavljata spomenico, ki jo je Sv. arhijerejski sinod pravoslavne cerkve izročil predsedniku vlade. Spomenica se obrača proti načrtu zakona o srbski pravoslavni cerkvi, kakor ga je sestavilo ministristvo pravde. Sv. Sinod obžaluje, da je ministristvo opustilo prvotni načrt zakona o srbski pravoslavni cerkvi, ki je bil sestavljen v sporazumu s predstavnikmi pravoslavne cerkve. Novi načrt ministristva je po mnenju Sv. Sinoda v nasprotju z osnovnimi načeli pravoslavne cerkve.

Zatem našteva spomenica posamezne določbe novega načrta, ki jih podrobno citira in zavrača. Sv. sinod se posebno obrača proti določbi novega načrta, s katerim se zakon o glavni kontroli in zakon o državnem računovodstvu raztegneta na pravoslavno cer-

kev in na njena posestva. S tem bi bil v organizem pravoslavne cerkve uveden dualizem. Nesoglasja, spori in trenja bi škodila tako cerkvi kakor državi. Sv. sinod odklanja tudi posebno nadzorstvo države nad cerkvenimi zadežbami.

V posebnem odstavku opozarja Sv. sinod tudi na določbo novega zakona, ki se tiče dohodkov pravoslavne cerkve. Ti dohodki bi bili po novem zakonu vendar nezadostni. Zato zahteva, naj bi država dovolila posebne cerkvene doklade na državne neposredne davke.

Spomenica odklanja nadalje določbo ministrskega načrta, ki odreja potrebo državne odobritve pravilnikov o cerkvenih taksah. Spomenica utemeljuje svoje stališče s tem, da so verski obredi notranji akti cerkve in da zato ti

pravilniki ne potrebujejo posebne odobritve, ki se nanašajo na verski potok v državnih šolah. Sv. sinod je mnenja, da načrt ne daje cerkvi one oblasti, ki ji gre po njeni božji misli. Ravnotako odklanja spomenica določbo, da bo država dala pravoslavni cerkvi njeno notranjo ustavo, ki da je izključna zadeva pravoslavne cerkve.

Končno apelira Sv. sinod na predsednika vlade, naj bi se sprejel prvotni načrt zakona o pravoslavni cerkvi, ki je bil sestavljen v sporazumu med predstavnikmi cerkvene in državne oblasti. Če pa bi to ne bilo mogoče, naj se sestavi nov načrt s sodelovanjem zastopnikov pravoslavne cerkve.

Spomenico so podpisali patrijarh Dimitrije, mitropolit črnogorskoprimorski Gavriilo, episkop temišvarski Georgije in episkop niški Dositej.

Novi poslanki

Beograd, 2. junija. »Službene Novine« objavljajo ukaz, s katerim je postavljen za poslanika v Angori naš dosedanji poslanik v Atenah Tihomir Popović. Za poslanika v Atenah je imenovan bivši poslanik v Bruslju Jovan Vučković, za poslanika v Tirani pa dosedanji generalni konzul v Solunu Gjorgje Nastasijević. Poslanik Nastasijević je že od početka v dipl. službi. Rodil se je v Skoplju, pravno fakulteto je končal v Beogradu. Služboval je doslej v Atenah, Sofiji, Pragi, Bukarešti in Solunu.

Katoliška procesija v Beogradu

Beograd, 2. junija. Danes se je vršila tu katoliška procesija, ki se je to pot vršila na zelo svečan način. Procesijo je vodil škof Rodić ob asistenci številne duhovščine. Kralja je zastopal polkovnik Zlatanović, v procesiji pa so bili tudi ministri dr. Sršić, dr. Frangeš, poljski poslanik s poslaniškim osobjem, češki poslanik z osobjem itd.

Enotna zveza jugoslovanskih agronomov

Beograd, 2. junija. Na skupščini Udruženja jugoslovanskih agronomov je bilo sklenjeno po daljši debati, da se ustanovi enotna zveza jugoslovanskih agronomov za vso državo. Skupščina je kot delegat iz Ljubljane prisostvoval inž. Kotlovšek.

Pred povratkom ministra dr. Marinkovića

Beograd, 2. junija. Beograjska »Politika« poroča, da odputuje naš minister zunanjih del dr. Voja Marinković 4. junija iz Lugana v Curih. Tam bo ostal več dni in počakal svojega namestnika dr. Kosto Kumanudija, ki prispe v Curih, da prejme potrebne informacije za konferenco Društva narodov v Madridu.

Dr. Voja Marinković se vrne v Beograd predvidoma 10. junija.

Seton Watson v Zagrebu

Zagreb, 2. junija. V Zagrebu se mudi slovit angleški publicist Seton Watson, ki je tekom večerajšnjega in današnjega dne stopil v stike z mnogimi predstavniki zagrebskega kulturnega in javnega življenja. Seton Watson je bil povabljen tudi na sejo, ki so jo sklicali zagrebski umetniki zaradi prireditve velike jugoslov. umetnostne razstave v Londonu. Seji sta prisostvovala tudi profesor beograjske univerze dr. Bogdan Popović in profesor ljubljanske univerze dr. Izidor Cankar. Seton Watson odputuje iz Zagreba v Beograd, kjer bo na tamošnji univerzi koncem meseca promoviran za častnega doktorja.

Pogajanja za novo trgovinsko pogodbo s Poljsko

Beograd, 2. junija. Danes je pripela semkaj delegacija poljske vlade, ki bo vodila posebno delegacijo naše vlade pogajanja za novo trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Poljsko. S poljsko delegacijo je dopotoval tudi naš trgovski ataše pri poslanstvu v Vatikanu dr. Momčilo Janković.

Parlamentarne volitve v Angliji.

Rezultati parlamentarnih volitev v Angliji so znani. Kakor znano, so imele to pot volilno pravico tudi ženske od 21. leta naprej. Ženskih volilcev je bilo okoli pet milijonov. Slika nam prikazuje mladi volilki v spremstvu dveh veteranov pred volilnim lokalom v nekem londonskem predmestju.

Novi uspehi ljubljanskega velesejma

Ljubljana, 2. junija.

Današnji ogromen poset na velesejmu je pač najbolj pokazal, kako temeljito so se premotili pesimisti, ki so tej instituciji napovedovali skorajšnji konec. Navzlic težkim gmotnim razmeram v katerih živi večina naroda, je bil večerajšnji poset tako velik, da je gotovo prekašal naval, ki je bil že druga leta običajen. Velesejmska uprava je bila že v zgodnjih popoldanskih urah prisiljena odpreti pri glavnem vhodu tretjo blagajno, ker ostali dve blagajni velikega navala ne bi zmagali. Močan dotok podeželskih posetnikov je pokazal, da so se velesejmski dnevi vsem Slovincem, posebno pa še Ljubljančanom, že tako priljubili, da bi jih težko pogrešali. Proti večeru je bila zlasti na veselilnem prostoru tako huda gneča, da je občinstvo prišlo komaj naprej. Pa tudi ko je nastopila noč in ko je za večina zunanjih posetnikov odpotovala z večernimi vlaki, se naval na velesejmske restavracije in gostilne ni polegel. Nasprotno, ko je bilo ob 8.

uri zvečer izpraznjeno obsežno razstavnišče, se je še povečala gneča na veselilnem prostoru. Ljudje so kar čakali, kje bo postala prosta kaka miza ali kak stol, razpoloženje pa je postajalo vedno živahnije. Povsod godba, hrušč in trušč, vrvenje in smejanje, vrtiljak, bar s plesalkami, zamorci in končno Ramona, črna lepota po zamorskem okusu... Da ne govorimo o drugih dobrotah za želodec in grlo, ki predstavljajo precejšen del onega magnetna na velesejmskem lepaku, ki ga je videl gotovo vsakdo.

Včerajšnji poset se ceni pošteno na kakih 20.000 ljudi, kar je najlepši dokaz, da tudi deveta velesejmska prireditelj ne more prav nič izgubiti, temveč le še pridobiti na svoji privlačnosti. K temu uspehu je seveda ogromno pripomogla sijajna organizacija, kakršne ne vidimo pri nobenem drugem velesejmu v naši državi in pa srečna misel, združiti koristno s prijetnim, to je velesejem z zabavnimi prireditvami.

Strašna nesreča na domžalskem kolodvoru

Zaradi ponesrečenega skoka v premikajoči se vlak izgubil življenje.

Domžale, 2. junija.

V Domžalah se je danes ob 19. zgodila strašna nesreča, čije žrtev je postal 24letni Rajko Samsa, doma iz Ljubljane in zaposlen sedaj kot orodni ključavničar v tovarni »Titanic« v Kamniku. Razko Samsa se je pripeljal z vlakom ob 12.30 v družbi še 2 tovarišev iz Kamnika v Domžale, kjer so si vsi ogledali oddajno radjsko postajo. Pri napravah omenjene postaje so se zadržali fantje par ur, nakar so se vrnili v trg. Tam so obiskali nekaj svojih znancev in se udeležili tudi promena koncerta. Slednjič so se podali vsi v restavracijo nasproti kolodvoru, kjer so pričeli balincati. S to igro so se zabavali skoro do prihoda vlaka. Vsi so bili popolnoma trezni, ker so le malo pili.

Slednjič je vlak prižvižgal že na kolodvor. Fantje so si hitro preskrbeli vozne listke, nakar so skočili v vlak. Takrat pa se je Rajko nenadoma spomnil, da je pozabil v gostilni, v kateri so se nahajali prej, mal zavoj, ki ga je hotel na vsak način vzeti s seboj. Skočil je zaradi tega iz vagona in odhitel proti gostilni, kjer je pograbil zavoj in se urnih korakov vrnil zopet na kolodvor. Vlak pa se je med tem pričel že pomikati in je moral Rajko hiteti za njim. Tekel je dobrih 80 korakov od kolodvora po progi in skočil v vagon.

Nesreča pa je hotela, da se je pri zaletu spodtaknil in je odletel s stopnic med odbijače, nakar ga je odbilo na tla. Rajko je zavpil samo enkrat. V vagonih je nastal krik in je nekdo potegnill zasilno zavoro. Pri Rajku se je takoj pojavil njegov prijatelj Jernej Bertonec, ki je istotako zaposlen kot ključavničar v zgoraj omenjenem obratu. Sklonil se je čezenj, a še ni vedel, da se nahaja ubogi Rajko v zadnjih vdrih. Začul je še besede: »Jernej, zdaj sem pa mrtev.« Iz vagona so takrat poskakali že tudi drugi potniki, ki so skušali ponesrečencu nuditi pomoč. O nesreči je bil takoj obveščen zdravnik dr. Kočvar, ki pa je mogel ugotoviti le še Rajkovo smrt. Rajko Samsa je umrl na posledicah notranjih poškodb. Njegovo truplo so prepepelili v domžalsko mrtvašnico. O tragični nesreči so bili telefonično obveščeni stariši pokojnega Rajka, ki imajo gostilno v Florijanski ulici v Ljubljani.

Pokojni Rajko Samsa, ki je bil star šele 24 let, je bil znan kot odločen narodnjak, ki je zaradi svojega nacionalnega prepričanja pretrpel mnogo preganjanja. Rodom je iz Št. Petra na Krasu, kjer je poznana Samsova rodbina kot ena najzavednejših slovenskih rodbin.

Koncert vnohradskega Hlahola v Ljubljani

V soboto zvečer se je vršil v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani koncert pranskega pevskega društva »Hlahol vnohradsky«, čigar krog 70 članov broječi zbor se nahaja na turneji po Jugoslaviji. Vodi jih navdušeni, agilni, energični pevovodja K. Sejna. Ljubljano so to pot obiskali v drugič: prvi njihov poset je veljal slavnosti ljubljanskega pevskega društva »Slavect« l. 1909.

Sprejem v Ljubljani je bil oduševljen. Koncert sam je obiskala množestvena izbrana publika, med katero je bilo opaziti predstavnike vlade, vojske, oblastnega odbora in javnih in zasebnih, političnih in kulturnih društev. Kader občinstva je seveda tvorila polnoštevilo zastopana češka ljubljanska kolonija, ki je pevce akklamirala z veliko gorečnostjo in ljubeznijo.

Uvodoma je zapel mešani zbor ljubljanske Glasbene Matice pod vodstvom ravn. opere M. Poliča češko in slovaško narodno himno, nakar jim je v odgovor zapel Hlahol naše narodne himne, katere vse je občinstvo poslušalo stojč. Nadaljnji spored koncerta je obsegal tri dele. Prvi je vseboval monumentalne pesmi J. B. Foersterja in Vit. Novaka. Osobito prvega avtorja himni »Česká

pisenc« in »Pisen klasu« sta v svoji, rodno grudo opevajoči, preprosti, a globoki občutenosti napravili močan vtis. Drugi del sporeda je bil sodobno orientiran. Emil Axman, ki že v tujini uživa dober sloves, je bil zastopen z »Božičem revnih«, Jar. Křížka s »Pokrajino«, J. Suk z dvema v narodnem slogu zasnovanima pesmima »Zapeljani otčar« in »Carovnica Stasa«. Dasi muzikalno manj pomemben od prejšnjih, mu vendar izvirna, sveža invencija in muzikantska narava zagotavljata trajen uspeh. Po drugem delu je dr. Svigelj v kratkih, jedrnatih besedah pozdravil goste v imenu ljubljanskih pevskih društev in korporacij, ki so izročile dirigentu vence in soperke. Z balkona so se usipale rože na pevce in ginjen se je dirigent med oglušujočim aplavzom publike zahvaljeval.

Tretji del sporeda je navajal narodne pesmi. Kot prve ukrajinske, nato moravske, šlezke, lužiško-srbske in češke. Vse te pesmi so bile od raznih prirediteljev izdane, posebno posrečena je bila Křížkova »Kačenk«, ki so jo morali ponoviti. Na nenehajoč aplavz so morali končno dodati še več narodnih pesmi, ki jih je občinstvo kar naprej zahtevalo.

Zbor sam stoji pod strokovnim vodstvom dirigenta K. Sejne in se odlikuje v vsemem oziru. Spored je zahteval skrajno čisto intonacijo in dovršeno tehniko. Oboje so posejdaš pevc v najizdatnejši meri, tako da so vse, de, ma jako težavne pesmi zvene le naravno, nepriisljeno. Očudovati smo mogli vzorno disciplino zbor, a ter vel'ko in

terprelacijo silo dirigenta. Deka, dolgi spored (koncert je trajal preko desete ure) so absolvirali brez vsakega znaka utujnosti, osti — vsel'kor tud: za naše, v zborovskem oziru razvijane prilike zglede slučaj. Le žal, da je bil prevod besedila (v kolikor je bilo slovenskih besedil) tako obupno neslovenski, da je bil tudi nekim čiški original razumljivejši. Signirani prevajalec (R. Zenica?) bi storil bolje, da se ni zanašal na svoje poznanje slovenskega jezika, kajti ni mogoče, da so vse napake zgrešili le etavci.

Češki pevc, ki so v nedeljo dopoldne še enkrat nastopili za šolsko našo mladino, naj bodo zasigurani, da so zapustili v Ljubljani globok vtis in nam dali prijetno priliko, znova afirmirati bratska čustva, ki vežejo oba naroda. K sklepu: na skorajšnje svidenje!

L. M. S.

Koncert ljubljanskih akademikov v Celju

Celje, 2. junija.

Akademski pevski zbor iz Ljubljane je priredil danes ob 16. v veliki dvorani Celjskega doma koncert v proslavo 10-letnice ljubljanske univerze. Nastopil je s 50 pevci pod vodstvom svojega zborovodje G. Franceta Marolta. Zbor je pokazal, da vsebuje izvrstven glasovni material in da zavzema eno najodličnejših mest med našimi reprezentativnimi pevskimi zbori. Vendar pa koncert, ki je bil sestavljen le iz najmodernejših slovenskih skladb, ni mogel razvneti celjske publike, ker je bil mnogo pretežak. Veliko odobravanje so žele le zadnje štiri skladbe, komponirane po narodnih pesmih. Zlasti je ugajala »Flosarska«, ki jo je publika nagradila z burnim aplavzom.

Ogromna koncertna dvorana je bila proti pričakovanju razmeroma dobro zasedena, zlasti če upoštevamo lepo vreme in odsotnost velikega števila Celjanov, ki so posejtili ljubljanski velesejem. Podrobno oceno bo prineslo »Jutro« v prihodnjih dneh.

Nedelja v Košutnjaku

Beograd, koncem maja

Kar je za Ljubljančane Rožnik, za Zagrebčane Cmrok, za Splitčane Marjan, to je za Beograjčane — Košutnjak. Topčider s svojo restavracijo in parkom današnjega Beograjčana ne mika več posebno; on je pribežališče samo še za stare utrujene dame in penzioniste, za lačne želodce in željna grla... Skratka: Topčider danes ni več tisti, kar je bil pred desetimi, dvajsetimi leti — izpodrinjal ga je Košutnjak s svojim zelenilom gozdovja, s svojo pestrostjo senčnih dolov, prisojnih obronkov in mahovitih bregov...

Majska nedelja. Vročje, soparno kakor more biti to meseca maja le v Beogradu, znanem po svoji klimatični ekstravagančnosti. Pred spomenikom kneza Mihajla se znojijo beograjske gospodične in mamice, fantje in dostojanstveni očetje, čakajoči na »trojko« — na topčiderski tramvaj, da se popeljejo ven iz mesta, da nedeljsko popoldne prežive v sveži božji prirodi — da se ohladi v Košutnjaku... »Uf, uf, uf!« vzdihla obilna gospa, brisoč si s pisanim robcem ozojena lica in vrat, ko je zavzela mesto v doseplem tramvaju. »Kaj bo šele julija in avgusta, ko je že sedaj tako vročina! Liter limonade sem pripravila doma, ampak se mi zdi, da bo to premalo za vse popoldne...« Tramvaj krene proti Terazijam. Tam pred »Takovom«, »Uroševu pivnico« in »Siško« sede za belo potrtnje-mi mizami stari debeluharji, dremajoči od vrčkih piva in pomežikajo v solnce. Na nasprotni strani, pred »Moskvo«, kjer se zbira elita Beograda, pa vidiš profile vitkih beograjskih lepotic, sklonjenih nad kamenitimi okroglimi mizicami in baš srkajočih iz dolgih slamic grog v zvončastih časih. Pred »Londonom« spet ob pivu dremajoči debeluharji lenuharji. Tramvaj zdrvi po klancu navzdol — po Miloša Velikega ulici, mimo mirno v Gospodu počivajoče Narodne skupščine. »Guberevac!« — »Senjak!« — »Careva čuprija!« — kliče konduker. Sava, ki se je do sedaj včas posvetila tako rekoč tik ob progi, izza goščavja, jelš in topolov, se skrje popolnoma — tramvaj zavije v topčidersko podolje. Na desni strani proge velik ograjen prostor s tribunami, polnimi navdušene beograjske publike, poskajoči v krogu dirkajočim polnokrvnim angleškim kobilam in njihovim jahacem. »Kolo dunavskih jahacev« je priredilo spet konjske dirke. Za vse lepo in zvišeno vnete beograjske dame se zganjejo pri tej priliki tudi v drvečem tramvaju in z veherentnim mahanjem rok skozi okna dajejo duška svojemu veselju nad poskočnostjo plemenitih štirinožcev...

Topčider-Košutnjak! Na cilju smo, gospoda! Tramvaj se izprazni. Kar je komodnih starejših ljudi, ostanjejo v topčiderski restavraciji ali parku v senci širokolistnih

platan, vse drugo pa hajd dobro in židane volje na Košutnjak!

Svetli letnice gozdovi nas sprejmejo v svoje okrilje. Tu, kjer so se nekoč zbirali hajduki na posvetovanja in se pripravljali na vstanke proti Turkom, se sprehajajo in polezkavajo na mahu Beograjčani in Beograjčanke. Mnogo družin, ki so že zarana došle semkaj, se je idilično utaborilo pod tem ali onim hrastom, na parobku gozda v travi ali na samotni jasi vrhu Košutnjaka. Ob stezah razmetane prazne steklenice z etiketami sinka, šampanj-limonade, mineralne vode itd., kakor tudi mastni zmečkani kosl časopisnega papirja pričajo, da si je tu marsikak beograjski kristjan gasil žejo in tolažil želodec po dolgem kletanju križem gozdovja. Marsikje naletiš na veselo gručo devojk in njihovih spremjevalcev, mladih podjetnih fantov, kako rajajo v poskočnem kolu, po taktu neizbežne ciganske godbe. Gledaš cigana, ki za desetdinarko, zataknjeno za struno na gosli, svira in svira, in moraš priznati, da je vztrajnost temnopoltega muzikanta-potepuha vsaga občudovanja vredna.

Pod baldahinom senčnih krošenj drevja uživajoč lepoto pomladanske prirode in popolnoma pozabljajo na vsakodnevne skrbi in težave, pričakujejo beograjski izletniki večera. Ko vztrpetajo prameni večerne zarle med hrastovjem in se spusti prvi mrak na gozdovje, Beograjčani in Beograjčanke neradi zapuščajo Košutnjak. Zapuščajo ga, ali pri tem se sladko smeškajo, kakor se smeška ljubica, ki se poslavlja od svojega fanta: Kmalu na svidenje, dragec moj! — — —

Slovite zastrupljevalke

Kakor odgovarja poštemenu in odkritemu značaju moža revolver in nož kot orožje, tako odgovarja slabotnejši, zato zavratnejši ženski — strup. Zgodovina pozna celo serijo več ali manj znamenitih žensk, ki so se posluževale tega orožja.

Svetovno znan je slučaj markize Brinvillier, mlade, izredno lepe dame, katero je njen mož, ki je nadaljeval svoje nezdravno samsko življenje, popolnoma zamarnjal. Markiza, čeprav izredno temperamentna, je ostala dolgo čista. Nekoč pa je spoznala mladega ritmostra Saint-Croixa, ki jo je popolnoma zapredel v svoje mreže. Postala je slepo orodje v njegovih rokah. Kmalu je vedel ves Pariz o njunem razmerju in ljudje so si pripovedovali neverjetno škandalozne zgodbe o strastvenosti in brezobzirnosti markizine ljubezni.

Tedaj pa je nastopil markizin oče ter si za denar preskrbel aretacijsko dovoljenje — lettre de cachet — s katerega pomočjo je dal prijeti ritmostra kar sredi ceste. Zaprl so ga v Bastillo. Ta ločitev je bila povod vsem poznejšim markizinih grozodejstvom. Ne le, da je ona od tedaj na smrt zasovražila svojega očeta, temveč tudi njen ljubimec je dobil v Bastilli priložnost, da se seznanj z Italijanom Exilij, ki ga je uvedel v vse skrivnosti prirejanja strupov.

Ko se je Saint-Croix čez leto dni vrnil iz Bastille, je bil popolen mojster v zastrupljanju. Z markizo se je sestajal le skrivaj in tedaj sta se tudi dogovorila, kako bosta spravila njenega očeta s poti. Markiza mu je sama podala strup v juhi in že čez par dni je njen oče izdihnil. Ta očetomor je bil pričetek cele vrste grozovitih umorov. Celu omizje, markizina sobarica, oba njena brata in še mnogo drugih je umrlo v najstrašnejših mukah.

Toda Saint-Croix je postal žrtev svoje lastne zavratne umetnosti. Ko je nekega dne eksperimentalno sstrupi, mu je padla steklena maska, ki ga je varovala, z obraza, in tako je umrl, vdihavajoč strupene pline. V njegovi zapuščini so našli markizina pisma, ki so sledno tako kompromitirala, da so jo dali aretirati. V natezalnici je prav kmalu priznala svoje zločine in ves Pariz je bil na nogah, ko so jo peljali na šafot. Njeno truplo so sežgali in Madame de Sevigné piše, »da so pepel zastrupljevalke razpršili v zrak«. Duhovita pisateljica zaključuje: »Ta pepel sedaj lahko vsi vdihujejo in njegovi razkropljeni delci povzročajo morda v nas zastrupljevalna razpoloženja.«

Drugačen, popolnoma patološki tip zastrupljevalke je Nemka Ana Margareta Zwanziger, ki je pri svoji usmrtni sama dejala, da je njena smrt za človeštvo prava sreča, ker bi ji ne bilo mogoče opustiti njena zastrupljanja. Kot gospodinja pri dveh sodniških uradnikih, katerih žene in otroke je spravila potom strupa s poti, kot frizerka, kot pestunja pri otrocih cirkuških jahacem, kot ljubica bavarskega generala, kot dekla — povsod je zastrupljevala vsakogar, ki ji je prišel na pot. Pri vsem tem pa Margareta Zwanziger — prav-

zaprav Schönleben — ni bila ne lepa, n sicer privlačna. Majhna, zračena, s telesno hibo pa je kljub temu z neodoljivo močjo privlačevala posebno bolj primitivne moške, ki so v večini slučajev prav bridko plačali to svoje razmerje z njo.

Znala pa je Margareta tako imenitno lagati, da so začeli moški sami verjeti v njeno lepoto.

Danes bi je gotovo ne peljali na morišče, marveč bi jo zaprli v blaznico. Kajti nobena dvoma ni, da je bila duševno bolna. Saj je sama priznala, da je počenjala svoje zločine »pod vplivom neke neodoljive sile«. Veliki poznavalec človeka in njene duše, Feuerbach, pravi, da ni mogla voditi nobena navadna pot iz labirinta njenega zmedenega življenja v svobodo. Povsod je naletela na prepade, ki so ji zapirali izhod. Končno je odkrila skrivnost tajne sile, ki si jo je prisvojila, da je šla lahko tako preko vseh prepadov. Ta tajna sila je bila — strup — Obsodbo je poslušala Margareta z malone neznanim mirom, ne da bi se ganila ali jokala. Njene grde poteze so bile podobne grozovitji krinki. Ko so jo obsodili, se je poslovila od sodnikov z — ljubkim poklonom. Nekaj trenutkov nato ji je krvnik osekajl glavo...

Kot najbolji napet roman se nam zdi zgodba Julije pl. Ebergeny-Teleske, ki je zastupila s svojim ljubimcem, avstrijskim kavalerijskim oficijem, grofom Gustavom Chorynskyjem tega ženo Julija pl. Ebergeny, hčerka ogrskega veleposestnika, ni bila ne lepa, ne ljubka. Pač pa je umela skrivnostno priklenjati moške nase. Tako se je bila nekoč spoznala tudi z grofom Chorynskyjem, slabotnim in veterinarskim človekom, ki se je strastno zaljubil vanjo. Hotel se je z njo poročiti, toda bil je že katoliško poročen in se ni mogel ločiti od svoje soproge, nekdanje igralkke, ki je živela v Münchenu. Edini izhod je bil torej — umor! Julija in Chorynsky sta se peljala v Monakovo, kjer je grofova ljubica prišla pod napačnim imenom k tega ženi ter jo zastupila pri skupnem čaju s solno kislimo. Čedna dvojica je odpotovala na Dunaj, kjer pa jih je kmalu aretirala policija. Ebergenyjevo so obsodili na Dunaju. Chorynskega pa v Monakovem. Oba sta dobila po 20 let ječe. Čerav je zahtevalo ljudstvo zanju smrtno obsodbo.

Kakor jo je prej ljubil, tako je sedaj Chorynsky zasovražil Julijo, ter zahteval od očeta, da mu dovoli poročiti se v trdnjavi, kjer je bil zaprt, z neko bivšo ljubico. Tako je padel nesrečni slabič v ekstremo v ekstrem, iz ljubezni v sovražnost, in čeprav bi bil morda zaslužil tršo kazeno, mu je ni mogel prisoditi sodni dvor v Monakovem, ker ni hotel izreči višje obsodbe, kakor jo je bilo izreklo dunajsko sodišče nad njegovo zavratno ljubico.

„Ponedeljkov“ humor

Izguba časa.

Mati (na gostilji): »Ampak, Ferdo, ne veš kako grdo je in nesodobno, če si sam jemlješ kolače. Mar nimaš jezika?« — Ferdo: »Seveda ga imam, mama, a roka je daljša.«

Srečno dekle.

»Moja sestra ima veliko srečo. Sinoči je bila v družbi, kjer se je igrala igra, v kateri morajo moške ali poljubiti mladenko ali pa ji kupiti šestico čokolade.« — »In zakaj je imela srečo toliko sreče?« — »Vrnila se je domov s kopico škatel čokolade.«

Najbližja žrtev.

Dva žeparja sta sledila staršega gospoda, ki se jima je zdel prikladen predmet »uzmanja«. Tedajci vstopi ta v odvetnikovo pisarno. »Kaj pa zdaj?« sta se vprašala v zadregi. »Pokajava odvetnika.« odgovori naglo eden. »Denar bo imel sedaj on.«

Dokaz.

Žena: »Da ti moj klubnik ni pogodu? To mi je vse eno. Meni ugaja! Jaz imam okus, a ti ga nimaš!«

Mož: »Gola resnica! Najina svatba je temu najboljši dokaz!«

Na plesu.

»Poglejte, to je neprijetna ženska!« — »To je moja soproga, gospod!... Slabo ste naleteli!« — »Oprostite, če je tako, ste vi slabše naleteli!«

Mlad upokojenec.

Star imetnik tvrdi, ki je z vztrajnim naporom spravil svoje podjetje do razcveta, se je dokopal do nazora, da je zadosti delal in da je opravičen, umakniti se na odpočinek. Zategadel je pozval svojega sina v pisarno in mu rekel: »Mili dečko, glej, ubijal in vbadal sem se vsa leta, po mojem prizadevanju se je trgovina razcvetela, zato sem se odločil, oddati jo tebi, sam pa si hočem oddahniti. Kaj praviš na to?«

Mladenč se za trenutek zamislil, potem pa: »Veš kaj, oče, ako bi ti še kakšno leto dalje delal, da bi mogla potem oba na odpočitek?«

Ilija Britan

Mučna noč

Vsi moji solcelci so stanovali ločeno od svojih roditeljev. Eden zato, ker so nosili njegovi prijatelji k njemu prepovedano literaturo in orožje, drugega so težile domače razmere, posebno red v razdelitvi dneva in noči, tretji se je sporekel z mamico, ki je videla v vsaki njegovi lahkoživi prijateljici svojo bodočo snaho in tako dalje.

Dolgo sem se držal, skušal sem preslišati dolge pridige, s katerimi me je nadlegoval oče, ki si je zaman prizadeval prepričati me, da lenoba ni primerna za pravega študenta. Ker sem se pa često vračal domov šele jutraj, a moj oče je imel grdo navado vstajati s petelini, so bila najina kratka srečanja v jedilnici zelo zdelna. Jaz sem mu voščil »dobro jutro«, on mi je pa odgovorjal »lahko noč«.

Slednjič mi je začelo domače življenje presadati in začel sem iskati mesečno sobo. Oče hvala bogu ni protestiral, nasprotno, izjavil je celo, da mi primakne sto rubljev za vsakdanje izdatke.

Najel sem sobo pri armenski rodbini.

Moj gospodar je bil stavec, ki je čepel od jutra do večera v svoji trgovini, doma je pa navdušeno prebral razne imenitne knjige, kakor n. pr. Nata Pinkertona »Od beračice do grofice«, Ro-

cambola in slične dragulje, katerih je bila njegova pisalna miza vedno polna. Bil je zelo komičen stavec in armenske anekdote so kar gledale iz njega.

Njegova žena je bila pa mlada, skoro še deklica, in imela je otožne temne oči. Ime ji je bilo Asthik, kar pomeni v armensčini zvezdica, če se ne motim.

Kaj je sledilo iz tega, si lahko čitatelj sam misli. Ni treba posebej omenjati, da sem začel ostajati doma, kar se je zdelo mojemu očetu zelo čudno. Vedno, kadar mi je telefoniral, sem stopil sam k telefonu in smeje sem poslušal njegove slavošpeve: No, končno si se spametoval in sčasoma postaneš še marljiv študent.

Moja soba je bila v mezzaninu, takoj pri tako zvani gospodarjevi »delavnici«.

Vse je šlo dobro, stari ni imel pojma, kaj se dogaja v njegovi hiši.

Nekega večera sva sedela z Asthik v pritličju, občemala sva se in poljubljala, da je kar odmevalo po sobi. Niti opazila nisva, kako čas hiti, kako je ura odbila sedem, potem pa pol osmih. Kar je vstopil njen mož, ki se je vračal iz svoje trgovine.

Asthik je prestrašeno kriknila, izvila se mi je iz naročja in zbežala. Jaz sem vstal misleč, da mora vsak hip prihrumeti nevihta in udariti strela.

Sarkisov me je flegmatično gledal s svojimi majčkenimi, praščjimi očmi. Ta nemi prizor je trajal dve minuti.

Končno se je obrnil in odšel v kuhinjo, jaz sem pa smuknil v svojo sobo.

— Bedasta storija, da bi jo vrag! — sem pomislil in sedel za mizo. Ves razburjen sem odprl knjigo zgodovine rimskega prava.

Spodaj je bilo vse tiho. Zakonca sta menda večerjala.

Hotel sem oditi z doma, pa se nisem mogel odločiti. Naj se zgodi kar koli.

Kakor vedno, je odšel moj gospodar točno ob devetih naravnost v svoj kabinet. Kakor vedno so škripale stare lesene stopnice pod njegovimi težkimi koraki in kakor vedno se je slišalo, kako težko sope. Čakal sem, da zdaj zdaj potkna na moja vrata ali da kar vstopi brez trkanja, da mi polomi rebra.

— Lahko si torej mislite moje presenečenje, ko sem zaslišal njegove korake že v kabinetu. Šel je mimo moje sobe, ne da bi obračunal z menoj.

— Očividno mi piše zdajle pismo, v katerem me pozove, naj v štirin dvajsetih urah zapustim njegovo hišo.

Toda Sarkisov ni sedel k pisalni mizi. Slišal sem še dolgo, kako hodi po kabinetu iz kota v kot in godrnja nekaj sam pri sebi.

Napeto sem poslušal, pa nisem mogel upjeti niti besedice iz njegovega samogovora. Končno sem pa le zaslišal: — Kje neki je ta preklicani nož!

Vrag ga vzemi, kje neki tiči?! — so se razlegali po kabinetu gospodarjevi kli-

ci. — Rezati, rezati hočem... Kam si vtaknila nož, mrha grdal!

Evo, zdaj pa imaš!... Za vsak slučaj sem potegnill z drhtečo roko iz predalčka svoje pisalne mize nabasan revolver.

Iz gospodarjevega kabineta se je še vedno razlegalo ogorčeno mrmranje in glasno zmerjanje. Kar je nekaj počilo, potem še enkrat, in tla so zadonela. Knjižje so se vsule s pisalne mize in s polic. In zopet so tla močno zadonela.

Očividno se je prevrnila cela policca. Med strahovitim ropotom so se pa razlegali ogorčeni kliki:

— Kje je moj nož! Kam si ga vtaknila, mrcina?

Ura je odbila deset. Končno je vse utihnilo.

Moj gospodar je najbrže legel k počitku. Hodil je redno spat ob desetih, posteljo je imel kar v kabinetu, v kotu na preprogi.

Previdno sem sezul čevlje in stopil na hodnik. Pogledal sem skozi luknjico v ključavnici. Tema. Nastavil sem uho na vrata. Slišal sem razločno, kako stavec smrči.

— Leči ali ne? — sem se vprašal. To je bilo Hamletovo vprašanje. — A kaj če se je samo potuhnill? Kaj bo, če ponoči vstane?

Krvava nočna tragedija mi je stopila v vsej svoji grozi pred oči. Bolje bo, da sploh ne ležem.

Vrnil sem se po prstih v svojo sobo in vso noč sem presedel za pisalno mizo, na kateri je ležala »Zgodovina rimskega prava«, kraj nje pa browning.

V hiši je vladala grobna tišina. Razen mene so menda vsi spali.

Ob sedmih zjutraj je moj gospodar kakor po navadi vstal in odšel v jedilnico. Naglo sem se umil in hitel za njim.

Sarkisov in njegova žena sta sedela mirno pri samovrju, pila sta čaj in se živahno o nečem pomenkovala. Ko sem vstopil je stavec vstal, v zadregi je povesil oči in zajecjal

Prvo kolo državnega nogometnega prvenstva

V prvih tekmah so zmagali Gradjanski, Jugoslavija, Hajduk (Split) in BSK, tekma Hašk - Hajduk (Osijek) je ostala neodločena - Rapid zmagovalec v olimpijskem nogometnem turnirju v Mariboru

Gradjanski : Primorje 3 : 1 (1 : 0)

Ljubljanski prijatelji sporta in zagrebški »drukerji«, ki so prišli v Ljubljano, da s svojo navzočnostjo pomagajo svojim miljenecem, so večerjali imeli priložnost, da prisostvujejo pravi prvenstveni borbi, pri kateri je šlo edinega za to, da si eno ali drugo moštvo pribori zmago. Gradjanski je imel brez dvoma težje stadišče. Igrati je moral na tujem terenu in pred tujo publiko. V zagrebškem prvenstvu se je plasiral na drugo mesto. Toda ni vedno merodajno za moč posameznega moštva, kako odreže v prvenstvenem tekmovalju doma. Brezdvomno imajo purgerji jasno pred seboj en cilj, da postanejo

zopet državni prvaki.
Primorje jim je doseglo tega cilja precej olajšalo, zlasti s svojo igro v prvem polčasu. Pričakovani smo od Gradjanskega vendarle nekaj več. Da je pri slabih igri Primorja v prvi polovici zabil samo en gol, ni kazalo ravno na veliko znanje purgerjev. Vendar pa moramo reči, da je zmagal.

Zagrebčanov upravičena,
ne toliko po njihovi zaslugi, temveč po krivdi Primorja. Včerajšnja tekma še ne predstavlja za Gradjanskega legitimacije, da bi zaslužili pomembni naslov državnega prvaka. Ta naslov bi moral pripasti onemu moštvi, ki pokaže, da zna igrati lepo, ki pa zna poleg tega še zmagati. Gradjanski je zmagal, toda lepo nam ni zaigral.

Poraz Primorja je vsekakor zaslužen. Moštvo ki nam nudi tako igro, kot so nam jo včeraj Primorjani v prvi polovici, ne more priti v poštev za nadaljnje tekmovalje za državno prvenstvo. Res je, da so domačini prvih dvajset minut drugega polčasa predvedli tako igro, ki bi zaslužila

boljši rezultat.
V tem delu tekme so tudi glede lepote igre zelo nadležljivo svojega nasprotnika, toda baš na včerajšnji tekmi se je pokazalo precej pomembnejšost v moštvo slovenskega prvaka, kar nam mora biti opomba, da treba še mnogo dela in vzolge naših igralcev, dokler ne bomo dosegli, da slovenski nogometni sport ne bo

že v preduradnih eliminacijah
iz nadaljnjega tekmovalja za državno prvenstvo. Gradjanski se je pokazal kot izredno borbeno moštvo, ki ima poleg tega to srečo, da ima za

vratarja Mihelčiča.
Proti temu igraču je pač težko igrati. Po včerajšnjih obrambnih akcijah tega odličnega vratarja iz Ščke nam postane šele popolnoma jasno, da smo v Parizu, kjer je bil Mihelčič v tako izvrstni formi, da so ga francoski listi primerjali za vratarja svetovnega slovesa. moral predmagaati ono moštvo, ki je porazilo nevarne Madžare. Levji deč včerajšnje zmagae Gradjanskega gre brezdvomno Kranjcu. Branica nista bila na višini, kritična vresta pa je dokaj nadležljivo nasprotnikovo. V napadu so ugajale koristne in lepo izvedene ofenzivne poteze. Zalobog moramo ugotoviti, da so Zagrebčani igrali

precej ostro
ter se resno mnogo osirali na svoje nasprotnike. Ako je bila situacija nevarna, so jo mnogokrat rešili z rizikom prostega strela.
Primorje je v prvi polovici dokaj razočaralo. Skoraj neverjetno slabo sta igrala Slamčič in Zmajak. Pšček je skozi vso igro zelo ugajal in zaslužil vso pohvalo. V napadnih vrstih je začetkoma manjkala skupna igra. Kljub otokratnemu treninju in ne ravno stabi kondiciji so se pogrešale premišljene akcije, ki dokazujemo, da mora nogometaš dobiti tudi z možgani. Posledično tega je bač bila, da so posamezni skušili uvesti svoje napadne akcije z vedno istimi postopki, ne da bi upoštevali in se osirali na celotno situacijo. Zoga je zaradi tega v največ slučajih postala pre nasprotnika. Pazili niso na to, ali so njihovi soigralci prosti ali ne. Do danje je bilo v čimotina netočno in tudi glede kritike bi se dalo marsikaj očitati. Šele v drugi polovici je bila zveza med posameznimi igralci vpostavljenja in takrat je tudi moštvo delovalo, da je bilo veselje gledati. Manjkat je samo

pravil strelac,
ki bi v tedanjih ugodnih situacijah premagal močote Mihelčiča. Topot je odpradel tudi Erman. Niti v Gradjanskem ne zahtevajo od nevarnega Cindrića bogve kako odlične taktične poteze, toda od njega vedno vedo, da bo kot strelac, kateremu so drugi pripravili pozicije, mož na svojem mestu. Branica sta v polni meri izpolnila svojo dolžnost. Zlasti je treba omeniti Svetica, ki je bil taktično boljše od Hassla in odlično reševal nevarne situacije. Jančigaj je obranil eno enajstmetrovko.

Potek igre.
Deset minut po peti uri se pojavila na igrišču moštvo Gradjanskega, ki ga je publika sprejela s plaskanjem. Kmalu nato nastopi Primorje, vzharno, pozdravljen od mnogobrojnega občinstva. Pred pričetkom tekme je podpredsednik LNP-a z. Betetto izročil predsedniku Primorja z. I. Šancinu pokal kot znak priznanja za doseglo letošnjega podavaznega prvenstva.

Postavi moštvo.
Sodniku g. Rosenfeldu iz Zagreba sta se moštvi javili v naslednjih postavah:
Gradjanski: Mihelčič — Gmajnički, Rajković — Kranjc, Pšček, Remec — Stanković, Babić I, Perška, Cindrić, Kraji.
Primorje: Jančigaj — Svetic, Hassl — Zmajak, Slamčič, Pšček — Jog I, Erman, Senica, Vrbovnik, Uršič.

Pri obeh moštvih se začetkoma opaža precejšnja trema, ki se je pa Gradjanski kmalu otrsega. G. napada, toda njegovi napadi končajo v outu. Zelo nevarne napad G. ustavi sodnik zaradi off sidea. Primorje ripostrka, toda je pred golom zelo neodločen. Dva prosta strela zaradi founa proti G. Sodnik prezeze hands ghostov. Mihelčič dobi priložnost, da se izkaže, zlasti po lepo streljanem kornetju. Slamčič krasno parira Vrbovniku, ta strelja, toda Mihelčič je na moštu. Gradjanski je v premoči. Primorjani igrajo raztrgano. Cindrić stopi v akcijo, toda Jančigaj obrani. V 15. minuti zabije Cindrić zaradi napake primorjanske obrambe prvi gol.

1:0.
Primorje se še vedno ne more znebiti ter začne nekaj founlov. V 25. minuti kornet proti

Primorju. Zaradi foula desnega branilca diktira sodnik enajstmetrovko proti Primorju. Strelja Cindrić, toda Jančigaj lepo obrani. Sledi nekaj prostih strelcov. V 30. minuti zapravi po prostem strelju Uršič lepo šanso. Krasna kombinacija Erman - Vrbovnik - Erman, ki strelja na gol. Mihelčič obrani. V 39. minuti grob foul Gradjanskega skoraj v kazenskem prostoru. Prosti strel s kazenske črte brez uspeha. Foul na Jančigaju. Primorje napada, Mihelčič teče iz gola, toda Gmajnički reši situacijo. Menjšajoči se napadi od odmoru.

Druga polovica prične z dokaj ležernim tempom. Kmalu se znajde Primorje. Igra se najmanj dvajset minut izkjučeno na polovici Gradjanskega. Le v 12. minuti napadejo Zagrebčani. Jančigaj zapusti gol in Stanković postavi na

2:0.
Primorjani zopet poučajo. Kljub požrtvovalnosti jim zamislije akcije ne uspejo. V 23. minuti sledi lepa kombinacija leve strani napada Gradjanskega, ki jo Cindrić krona s tretjim golom.
3:0.
V 27. minuti foul Gradjanskega tik ob kazenski črti. Prosti strel izpremeni Slamčič v častni gol za domačine.

3:1.
V 29. minuti obliži za nekaj časa Hassl na tleh. Nekaj nevarnih situacij za Gradjanskega, toda Mihelčič je nepremagljiv. V 40. minuti Erman blesran, toda je kmalu zopet v igri, ki postaja ostro in skoraj nevarna. Cindrić protestira proti posameznim vžikom iz občinstva. Kmalu na to konec.

Razmerje kotov 6:5 za Primorje.
S sodnikom g. Rosenfeldom
nikakor nismo bili zadovoljni. V nekaterih primerih je z nerazumljivimi odločitvami zlasti v koledžnih situacijah oskodoval domačine. Sprejedalet je tudi nekaj rok z obeh strani.
Publike je bilo okoli 2500.

Hajduk (Osijek) · Hašk 1 : 1 (1 : 0)

Prvenstvena tekma med Haškom in osiškimi Hajdukom, ki se je vršila v Zagrebu, je brezdvomno največje iznenađenje prvega kola državnega prvenstva. Ničče pač ni pričakoval, da bo Hašk, katerega je smatrali kot enega najprejšanjih kandidatov za državnega prvaka, igral svojo prvo tekmo na lastnem terenu z ne ravno nevarnim nasprotnikom neodločeno. Po igri bi bila celo zmaga osiškega Hajduka zaslužena.

Hajduk je takoj pričel z vehementnimi napadi. V 3. minuti kornet za Hajduka, ki ga Fric II. pretvori v gol za Hajduka. Zelo se je odlikoval Hajdukov vratar Blažeković, ki je bravurozno branil nevarne strele Hitreca. Tik pred koncem je izenačil Adolf.

Hajduk : Slavija 2:1 (1:1)

V Splitu je Hajduk porazil sarajevsko Slavijo z 2:1 (1:1).

Mariborsko pismo „Ponedeljku“

Uspela proslava 10 letnice Sokola v Studencih. — Ustanovitev podružnice Rdečega križa. — Velik naval srečolovcev na tombolo. — Roparski napad sredi mesta. — Dve manjši nesreči.

Maribor, 2. junija.
Današnja nedelja je bila sicer dokaj hladna in vetrovna vendar pa to ni zadrževalo številnih izletnikov, ki so iskali odidha v prosti naravi. Vsi lutranji vlaki so bili natrpani turistov z dobro založenimi nahrbtniki. Da tudi najbližja okolica je aranžirala vse polno prireditvev, ki so bile vse dobro obiskane.

Največje zanimanje je vladalo za proslavo 10. obletnice Sokola v Studencih.
enega naizsnužnejših sokolskih društev mariborske župe. Prostrani svet za Sokolskim domom je bil slavnostno okrašen in postavljeni so bili tudi pavilioni. Proslave se je udeležilo več v mariborski župi včlanjenih društev, predvsem pa mariborski Sokoli, ki so krenili korporativno z naraščajinimi prapori ter sokolsko godbo na čelu v sprevedu skozi mesto v Studence. Pridržilo se jim je tudi precej občinstva. Pred Sokolskim domom je pozdravil zbrane Sokole župni starosta brat dr. Kovarčič, nakar je sledila telovadba, pri kateri je studenjski Sokol pokazal, da je lahko nosen na svoje članstvo in na svoji naraščaji. Vsaki točki spreda je sledilo navdušeno plaskanje, višek navdušenja pa je izzval vsekakor nastop članov mariborskega Sokola z olimpijskima prvakoma Štukliem in Primožem na čelu. Po javni telovadbi se je razvila na telovadišču zelo animirana zabava.

Maribor je dobil sedal tudi svojo podružnico Rdečega križa. Na iniciativu Zdravniškega društva se je vršil v soboto zvečer v posebni sobi restavracije »Pri Gmbrinu« ustanovni občni zbor, katerega so se poleg velikega župana dr. Schaubacha udeležili tudi številni zastopniki oblastev in korporacij. Zbor je otvoril predsednik pripravilneza odbora dr. Jankovič, ki je obdržal tudi častno predsedstvo. Nato je delegat občinskega odbora Rdečega križa iz Ljubljane dr. Bohinec obrazložil historijati, pomen in namen Rdečega križa ter izročil profesorju Finku, ki že sedem let načeljuje Pomladku Rdečega križa v Mariboru, diplomu in srebrno kolajno centralnega odbora v znak priznanja in hvaležnosti za njegovo delo in trud. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika dr. Jankovič, za podpredsednika občinski komisar dr. Leskovar in bivši minister dr. Kukovec, za tajnika dr. Zorman, za blaznikarika r. Kovačec, v odbor pa so bili izvoljeni: dr. Juvan, tožitelj dr. Jančič, dr. Črenič, dr. Marin, lekarnar Minary, novinar Kasper, industrialec Rozlič, veletravec Pinter, načelnik gasilskega društva Volter, dr. Jurček, dr. Zidanšek in kospe Maistrova, Maicenova in dr. Ravnikova. V nadzorni

Jugoslavija : Sand 1:0 (0:0)

Na lastnem terenu je bil Sand premagan od beograjske Jugoslavije z 0:1.

BSK : Pobeda (Skoplje) 18:1

Z nenavadno visoko zmago 18 : 1 nad Pobedo je BSK dokazal, da se mu tudi prihodnje nedelje ni treba bati, ko bo moral nastopiti v Skoplju.

Olimpijski dan v Mariboru

Včeraj so mariborski klubi odigrali turnir v korist olimpijskemu fondu. Iz ostre konkurence štirih klubov je izšel Rapid kot sigurni zmagovalec.

Rapid : Svoboda 4:0.
V prvem kolu, ki je trajalo 45 minut, je Rapid brez napora odpravil Svobodo v razmerju 4:0 in si tako zagotovil udeležbo v finalnem srečanju. Svoboda ni predvedla slabe igre, morala pa je kloniti pred odločnejšim nasprotnikom.

I. SSK Maribor : SK Zelezničarji 3:3 (podaljšek 0:0).
Sledila je zanimiva borba med Mariborom in Zelezničarji. Maribor je sicer nastopil s štirimi rezervami, pa je kljub temu predvedel zadovoljivo igro. Nadkriževal je nasprotnika, ki se je požrtvovalno branil in tudi vehementno napadal. Maribor se je moral zadovoljiti z remijem, čeprav je zasluzilo sigurno zmago. Tudi podaljšek dvakrat 10 minut ni prinesel odločitve. Zreb je določil Zelezničarje za finale.

Rapid : Zelezničarji 6:0.
Zaključek turnirja ni nudil mnogo. Zelezničarji so se v srečanju z Mariborom močno izžrpali in so proti Rapidu predvedli nemogočo igro. Napad se sploh ni mogel uveljaviti. V kritski vrstvi je zadovoljil le Franček, v obrambi pa Wagner. Rapidovci so z naglimi potezami brez sistematičnosti, pač pa z vso odločnostjo izkoristili vse slabe strani nasprotnika in z nepričakovanim rezultatom 6:0 odpravili Zelezničarje.

Sodili so Nemeč zadovoljivo, dr. Planinšek ne najboljše in Mohorko ležerno.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Pred tekmo Gradjanski : Primorje se je vršila finalna prvenstvena borba med Svobodo in Reko, ki je končala s tesno zmago Svobode. Reka je v drugem polčasu vodila že z 2:0. Sodnik g. Šetina je bil zelo strog. Napadalca Svobode Potrato je izkjučil zaradi običajnega foula. — Svoboda rez. : Reka rez. 9:1.

Praga: Viktorija Žižkov : Slavija 2:1 (1:0), Bohemians : Teplizer FL 4:4 (1:0).
Dunaj: Rapid : Wacker 4:2 (3:1), Hertha : BAC 5:3 (1:2), Admira : FAC 4:4 (2:2), WAC : Nicholson 3:2 (1:0).

Budimpešta: Hungaria : Ujpest 1:0 (1:0), »38« : Vasas 1:1 (1:0).
Segedin: Ferencvaros : Bastya 6:0 (5:0).
Sobotice: Nemzeti : Szaharia 6:0 (1:0).
Buenos Aires: Chelsea : reprezentanca Argentinije 1:0.

Izredno živahna ljubljanska nedelja

Velesajmsko vrvenje. — Dan Rdečega križa. — Slovo bratskih čeških pevcev. — Tudi izletnikov v prirodu ni manjkalo. — Huda nesreča na velesajmu.

Ljubljana, 2. junija.
Kakor že vse zadnje nedelje smo se bali tudi davi, da vreme ne bo držalo. Ponoči je bilo nebo močno mežleno in je nihala sumljiva sapa, ki je obliubljala tudi dež. Tekom par ur pa je zjutraj veter razgnal oblake in se je pokazalo lasno nebo. Solčni žarki so začeli poljubljati svet. Bil je krasen dopoldan, ki je obliubljati tudi leop popoldne, zaradi česar so se opozumili številni ljubljancem, razočarani zaradi vremena v prejšnjih nedeljah, in sklenili, da današnje nedeljo vendarle izrabijo za prijeten izlet. Motili jih v tem niso niti zvonovi, ki so potrkavali tam na velesajmskišči; enako jih niso moge zadržati vse prijetne »vižice« gramofonov in radijskih aparatov, ki so orihajale od tam. Na kolodvoru se je zbralo v znodnem jutru par sto ljudi, za katerimi jih je prišlo zonet par sto, ki so jih

odpeljali viaki na vse strani v bujno prirodu.

Na kolodvoru pač še nekaj nedeli sem niso imeli tako velikega prometa. V prvih dopoldanskih urah so se podili po mestnih ulicah že tudi številni avtomobili, motocikli in druga vozila. Vmes in po hodnikih ulic so se zibale zruče veselih ljudi, ki so bili na tem, da pozabijo za par ur dnevene skrbi in prežive dan v solncu in veselju blizu ali daleč od mesta. Ven so odhali neš. V veliki meri pa so se, seveda, poslužili tudi avtobusov, ki jih je vedno dovolj na maribornem in kongresnem trzu.

Ljubljancem, ki so ostali doma, so preživele dan drugače. Kakor one orve je tudi nje izvalilo topla tunitsko solnce na zrak. Promenada na ulicah je oživeła že pred 11. Tivoli in vsa sprehajališča pod gozdom so bila kakor živo mravlišče. Rožnik in bližnji brezovi so imeli nebroi obiskovalcev. Ob 11 se je vršil v Zvezdi promenade koncert godbe dravske divizije, ki ga je priredil Rdeči križ katerega člani so pobirali tudi primerne prispevke v korist mladinskih počitniških koloni.

Najbolj prometna cesta je bila danes pač Gosposvetska cesta, do kateri so valovile neštete množice zori proti velesajmskišči.

Okrog prostora velesajmskega so se zbirale ves dan stotine in stotine ljudstva. Vedno in vedno so se odpravljale zruče čakajočih in stopale na velesajmske orve vseh vhodih. Na velesajmskišči je bučalo življenje. Že dopoldne je bilo opažati, da se pri tisk posetnikov vedno bolj veča, kmalu po kosilu pa so imeli vsi nadzorni orzani posla čez glavo kakor se zatruje.

take gneče kakor na današnje nedelje, še niso videli na ljubljanskem velesajmskišču nobeno leto.

Vsemogoči godbeni instrumenti so skušali prevpiti živžav. Zvonovni prodalci so kazali razne novotarije. Mamicice z dežele in družje gospodinje so ozledovale kokoši prist-

Požar v Žabji vasi

Vrli gasilci preprečili večjo katastrofo
Novo mesto, 2. junija.
Zabjo vas je zadela nesreča požara, ki bi lahko postala usodna za vso vas, če ne bi bili gasilci pravočasno na mestu. Tako pa je zgorela le stanovanjska hiša št. 6, krita s slamo, last policijskega stražnika v pokoj g. Purebra.

Ogenj je zanetil v odsotnosti svoje matere, vdove po rudarju iz Trbovelj, ki se preživlja kot dinarica. 5letni fantek Josip Korevan, iztaknil je vžigalice in se odpravil v drvarnico, kjer se je pričel igrati z njimi. Zažgal je trske, nakar so se vnela drva. Plamen je kmalu vnel drvarnico in tik nje stoječo hišo. Fantek je imel k sreči toliko prisotnosti duha, da je še pravočasno pobežnil iz drvarnice in se rešil gotove smrti.

Ogenj so prvi opazili sosede, ki so takoj alarmirali gasilsko društvo v Novem mestu. V teku desetih minut so že prihleteli na kraj požara novomeški gasilci z avtomobilom, ki jim ga je dal na razpolago sodavirac g. More. Stopili so takoj v akcijo skupno z gasilci iz Smehele ter ogenj lokalizirali, da se ni razširil na sosednja poslopja.

Pri reševanju hišnega inventarja so se izkazali poleg načelnikov novomeškega gasilskega društva gg. Reitza, Bergmanna in Murna posebno mehanik škedelj, delavec v kamnelomu »Kanada« Stefan Verše ter orožnik podnasrednik Gregorčič. Verše je vztrajal v goreči hiši, dokler ni bilo rešeno skoro vse pohištvo. Ko je končno skočil na svareče klice gasilcev in navzočega občinstva skozi okno iz hiše, se je ta sesula. Verše se je ves onemogel zgrudil poleg požorišča v travo, vendar nima resnejših poškodb. Lastnik hiše g. Purebr trpi občutno škodo, ki je malenkostno krita z zavarovalnino. Hudo so prizadeti tudi hišni najemniki, ki so sedaj brez strehe.

Nevihiti s točo nad Stražo

Novo mesto, 2. junija.
V četrtek popoldne je divjala nad Stražo huda nevihta, med katero se je vsula kakor oreh debela toča, ki je napravila ve-

liko škode na polju in v vinogradih, kjer je deloma uničila mlado brstje. Včeraj popoldne je zopet nastalo neurje, ki je odneslo z vinogradov in Straži veliko množino prsti in z njo mlado trsje.

O strašnem neurju nam poročajo tudi iz dobermiške okolice pri Trebnjem. Tudi tam je padala debela toča in napravila ogromno škodo. Kmetje so tem huje prizadeti, ker so lani zaradi silovite suše imeli malo pridelkov.

Londonski Camping Club bo posetil Bled
Zagreb, 2. junija.
V Dalmaciji je okrog 200 članov znamenitega londonskega Camping Cluba. Člani tega kluba so skoro stalno na potovanju v inozemstvu in za razliko od drugih potnikov ne prenočujejo po hotelih, ampak kampirajo na prostem pod šotori. Za letoš so si člani Camping Cluba izbrali za svoj cilj našo državo. Iz Dalmacije, kjer so najprej posetili Dubrovnik, se bodo te dni podali tudi v Zagreb, kjer bodo ostali tri dni. Kampirali bodo najbrže na otroškem igrišču na Tuškancu. Za Zagrebom bodo posetili Plitvička jezera in nato Bled. Tudi na Bledu nameravajo ostati več dni. Teren pri Bledu je za kampiranje gotovo zelo primeren. Zanimivo je, da šteje Camping Club med svoje člane najuglednejše Londončane.

Identifikacija zagonetnega mrliča
Zagreb, 2. junija.
V bližini postaje Vinkovcev so našli pred dvema tednoma ob progi truplo neznanega starejšega moškega. Kakor sodijo po razni znakih, se je izvršil zločin, ki je na še nepojasnjen. Oblastva tudi dolgo časa niso mogla identificirati trupla in šele na mrtvečve slike v raznih časopisih sta se prijavili oblastvom dve ženski. Eva Mišetičeva in Viktorija Hegryjeva, ki sta izjavili, da sta na sliki prepoznali, prva svolezga očeta, a druga svolega nezakonskega moža Adama Mišetiča, 56 let starega delavca v Nuštru pri Vinkovcih. Po izjavah obeh žensk je odšel Adam kritičnega dne v Vinkovce iskat dela in se ni več vrnil. Kako je prišel ob življenje, nima ni znano. Policija nadaljuje preiskavo.

Kdo ugane, kaj pomeni to?

Helena Tuschakova:

Ljubosumna žena

Zopet so počili strelji, zopet leži žena v krvi in Justitia si zadaja vprašanje »Samomor ali umor zakonca?« In zopet — (Grosavescovih slučajev ne bo nikoli zmanjkalo — je v psihološkem središču dogajanja ženska ljubosumnost. Ne »zdrava« ljubosumnost, ki trepeče od ljubezni ali ki stopa v strastni skrb v zopredno z ljubeznijo in o kateri mladroslovci trde, da je prirodno čustvo. Tudi ne eden izmed tistih mejnih primerov, pri katerih se da jedva ugotoviti, kje se neha tesnoba srca in začneja nečimurnost — ne, ampak izprijetost, bolezen čustva. Kdo bi vselej vedel povedati, katero pot je ubral prvotni čar? Nemara je mož v resnici kdaj dal priliko za ljubosumnost in s tem sprožil pri ženi latentno dispozicijo. Saj pri ljubosumnosti navadno povzročitelj bolezni ni v organizmu, ki je prizadet po njej. Morda — trdijo nekateri — je žena sama tako zelo nagibala k temu, da ni bilo treba nikakega vnunega vzroka, tedaj nekako absolutno ljubosumnost, ljubosumnost v čisti kulturi. Katero pot si je že blodnja izbrala — zmerom je ista simptomatika, isto od strahov obdano življenje, isto po sencah preganjano življenje, pri čemer je za efekt irelevantno, ali izhajajo te sence od resničnega telesa, ali pa so brez dimenzij.

Ženo muči nemir, kadar gre mož z doma. Moreče jo grize misel: Kje je on? Ali je res v svojem klubu, ali pa se je zlagal in je pri kakih drugih ženi? Nemara se spopetka bori proti tej domnevi, se ji posmehuje, se skuša omamiti, toda predstava se nepre-

stano vrača, grabi po njej, jo trpinči ter jo tako popolnoma prevzame, da se vse drugo umakne pred njo. Poskuša se vtopiti v delo, a neprestano ji stoji pred očmi mož z ono drugo. Hoče čitati, razrešiti se — in vidi moža, ki poljublja njeno rivalinjo. Ali to rivalinjo pozna, ali si vsaj domišlja, da jo pozna, ali je ne pozna, ali pa ona vobče ne obstoja — je v bistvu vse eno, zakaj ni ona druga poglavito, dvom je primaren, on spravlja v tesnobo in pogubila, dvom, ki je hušji od smrti. Vsa stiska duše v njem in ves strah srca, ki ne uničuje samo žitja, ampak zastruplja tudi značaj, vse dotle, dokler ne oboli in se ne pokažejo na njem tisti pojavi pokvarjenja, ki zaposle najprej psihologa, potem najbrže tudi psihijatra in v obupnih primerih državne pravdnika.

Morda mi bo odleglo, če se preverim, si tedaj poreče od ljubosumnosti trpinčena žena. Nemara sedi v klubu in so moje skrbni čisto odveč. Da, seveda, v klubu je. Hitro k telefonu!

Kolikokrat smo ta prizor že videli v življenju in na odrju, kolikokrat že čuli nerovzen, iritiran, psihopatičen glas: »Ali je gospod doktor Tainta pri vas?« — »Ali bi lahko govoril z gospodom X. Y.?« — In potem napetost iznenada popusti in roke ji nemočno omahnejo. Tedaj vendar! ... Ne, ne, kako sem neumna, zakasnit si je moral v uradu, v pisarni, v trgovini. In mu ne bo prav, če ga tam pozovem. Moram se domisliti kakega izgovora, ali še bolje, če se odzove pri telefonu, se mu ne javim. In tako se jamejo kazati grde črte ljubosumnosti z vsjo njegovo lokavostjo, hinavščino in stoterimi nizkotnostmi, ki jih rodo ogleduštvu. Mož, ki meni, da ga žena vara, po-

besni, vzroji, postane nasilen. Pri ženi se iz ljubosumnosti navadno razvije zvičaja, pretkanost, detektivska sprtnost. Seveda: to velja za moškega moža in žensko žensko, zakaj nekateri možje se tihotapsko plazijo po zahrbtnih potih in nekatero žensko vzroje takoj na ves glas.

Ali po telefonu, ali po kaki osebi, ali iz lastnega opazovanja, bilo kakorkoli — naposled zve, da ni bil v uradu ali trgovini. In tedaj se pogosto utrne poslednja iskra razuma. Pri njej je! Pri njej seveda, pri tej tatici, tej zakonolomki, tej ... In poslednji več pokojnega dneva, nič več mirne ure. Če mož ostane doma, se čuti jetnika, nesvobodnega, zalezovanega. V njem se porode nasproti ženi občutki, ki jih ima jetnik do ječarja. Če gre z doma — inkvizicija v pogledih, v besedah. Pogosto mu doždevni predmet ljubosumnja vobče ni blizu, a baš ta ljubosumnost ga potegne v avanturo, ker ga je napravila pozornega in ga je premogel večno vabljivi čar prepovedanega sadu. Pogosto po so seveda sluteče tipalke ljubosumnja prav naravnane. »Nekaj je na stvari.« Toda kar bi mu bilo drugače več ali manj nepomembno ljubimkanje, muha enodnevna, se — vzbujeno po ljubosumnosti — čisto dramatsko izobličijo, dokler se v resnici ne izcimi rodbinska drama, usodna kakor pri Ibsenu ali družabno efektivna kakor pri Francozih.

Ljubosumna žena je brez dvoma mučilka, ne samo, ker je izgubila svojo srečo, ampak tudi zato, ker jo strast docela prevzame, ker je nič drugega več ne mika, ker ji ničesar drugega ni več mar. A tudi mož ljubosumne žene je prestal živeti, naj si že bo kriv ali nedolžen. Kjerkoli se že mudi, povsod se vidi opazovanega, zasledova-

nega, zalezovanega. Sprva se morda smeje, če ga žena poišče s krivo prevlezo ali če ga telefonično pozove, a kmalu vzkali v njem odpor in gnev nasproti takemu početju. Ona ga izpostavlja zasmeju, ga brezumno muči, samo zato, ker tudi sama trpi. In to, kar je bilo spočetka dobrodružnost, strpnost, prizanesljivost, se polagoma pretvori v samoobrambo, bes in naposled sovraštvo. To je ono sovraštvo, ki je izgubilo slednji element ljubezni in pomeni le še protivnost, dokler se nekega dne ne pokaže, da sta si zakonca sovražnika. Takrat je stvar dozorela: ali živorarita naprej kakor v strahotnem Strindbergovem zakonu drug poleg drugega, bolje drug proti drugemu, ali pa pri truden tek, ko se nakopičena razstreliva nenadoma razpočijo. Saj so še zmerom med nami ljudje katastrof, vzlic vsej lahkornosti pri razdruževanju zakonov, vzlic modernemu prijateljstvu med ločenima zakonca, vzlic sporazumnemu dostojanstvu, ki ga resni ljudje kažejo pri razdvojitvi zakona, ako so spoznali, da med njima ni več mogoče skutočno življenje.

Toda ločitev zakonca ni tisto, po čemer hrepeni ljubosumna žena. Navadno vobče ne privoli v ločitev. Ker sama trpi, bi hotela, da bi trpel tudi mož, zaradi katerega trpi ona. Mnogi trde, da so take katastrofske nature pogostejše med ženami kakor med moškimi. Toda ali ni bilo zmerom takoi? Ali ni žena, ki je slabša v ljubavni borbi in ki mora tako navzlic vsej duhovni svobodi tudi ostati, zmerom imela več nakopičenega občutja v sebi, več neodrešenega kopnenja? Ona, ki ji je ljubavno življenje časovno, etično in bržčas tudi srčno ožje ograjeno in etnotneje. Ona, ki se, ravno če je prava žena, zato tudi duševno bolj

preda čustvu kakor mož. Če jo kaj rani v tem čustvu, se vse njeno bitje apre proti temu. Osvobode se prainstinkti, ki jih ni moči zatrepi in pozabiti v delu, v družabnem ali kakem drugem slavohleplju, pogosto niti ne v materinstvu. Ljubosumne kriči v njej, prerase vse drugo v njenem bitju — upravičeno ali neupravičeno — in tako so podani kompleksni katastrofe. Kako se sprožijo, je dosti manj stvar slučajja kakor značaja. Slepo uničevalno besnenje, ki ograja vse v bližini, moža in otroke — saj v njih bi bil zalet tudi mož — ali pa samo pokončanje moža. Ali pa tudi nič sovraštva, sama nemoč v prenašanju trpljenja, ki naravna orožje proti sebi sami. Naprej ne more, pa si sama napravi konec kot zaključek otrovanega življenja. Čigar fatalizem je bil v njej. Največkrat pa na srečo ne pride do pasionalne kriminalnosti in dobe katastrofske nature ventil v vsakodnevnih prizorih, baš v strindbergstvu, ki se zadovolji z tretjetim medsebojnimi ljubezni, prijateljstva, da celo sproštovanja. V umazanarji vsakodnevnih laži in prevar na eni strani in v zopernem volunjenju na drugi strani se vleče skaženo zakonno življenje naprej, dokler ne pride s starostjo utrujenost in naveličnost, ki zopet prisili nasprotnika v medsebojno odvisnost in navado.

Vse to ni večjo ali manjšo kulturo, z uvedbo monogamije ali splošnega posurovljenja naše dobe nič posebno v zvepi. Ni še dolgo tega, kar je pri nekem divgem plemenu izbruhnila razprtija v rodbini in vojna, ker je bil sin odpedjal očetu eno izmed njegovih žena. Tudi slučaj Grosavescu se pojavlja vedno znova v raznih oblekah, zdaj v višjih družabnih plasteh, zdaj pri ženi iz ljudstva.

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglase, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasni oddelček »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglaš priobčen pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče da se mu pošlje ali kako drugo informacijo tičečo se malih oglasov naj priloži v znamkah 2 Din sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Ženitve in dopisovanja ter oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je uposlaiti obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčujejo. Št. ček. rač. pri Pošt. hranilnici v Ljubljani, 11842.

Službo dobi

Kulharico

zmožno, z daljšimi sprečevali takoj sprejme hotel »Triglav« v Sevnici. 20637

Trg. pomočnika

mešane stroke, perfektnega manufakturnista in računarja, z znanjem nemščine, zdravega, sprejme P. Korzen, preje Šterk, Crnomelj 20682

Damsko frizerko

izvzeleno v vseh panogah isče salon Gjud Aleksander, Ljubljana, Kongresni trg 6. 20678

Delavec

priljubljen 30 samcev takoj sprejme tovarna cementa v Mojstrani, Gorenjsko. 20674

Dekle

17-24 let stara, preprosto in pridno, sprejme za vsa hišna dela. Plača po dogovoru. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20622

Brivski pomočnik

perlosten v striženju dobi službo, Mehanič ima prednost. Ponudbe na oglasni oddelček »Jutra« pod šifro »Dobro šofer 1890«. 20621

Šofer

trezen in zanesljiv dobi službo, Mehanič ima prednost. Ponudbe na oglasni oddelček »Jutra« pod šifro »Dobro šofer 1890«. 20621

Dobre tesače

proti dobri plači isče za takoj J. Bohine, Medvedo. 20622

Mizar. vajenca

isče mojster na delo. — Pojanila daje Kopriva v Ljubljani, Aleksandrova 14. 20623

Učenko

za modnarstvo sprejme. — Dopise na oglasni oddelček »Jutra« pod »Prednost izdelničarica hčerka«. 20617

Vajenca

sprejme za mizarstvo obrt. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20619

Delavec

ki zna izdelovati gamaše iz blaga, dobi takoj službo. Ponudbe na oglas. oddelček »Jutra« pod »Delavec«. 20622

Zanesljiv šofer

dobro vozač k osebnemu avtomobilu dobi mesto. Ponudbe je predložiti s sprečevali prejšnjih služb kakor tudi osebno se je predstavit pri Feliku Urbanu v Ljubljani. 20644

Dobrega

pristriževalca hubi-glavic sprejme takoj. Plača po dogovoru. Oton Heimgartner, Slov. Bistrica. 20691

Natakarico

pridno, pošteno, prijazno, lahko tudi z dežele, z dobrimi socijalni sprejem takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20710

Vajenca

za mizarstvo sprejme takoj Viktor Puc, mizarstvo, Mojstrana. 20738

Kletarja

Za vinsko trgovino, trestnega in postenega, nekoliko več knjigovodstva ter samega štani sprejemem takoj. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Kletar-samec«. 20684

Šivilja

sprejme učenko. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 20681

Krojaškega pomočnika

in pomočnico takoj sprejemem. Rems Ivan, Vozel na ul. 5. 20689

Krojaškega vajenca

sprejemem z vso oskrbo v hiši, ostalo po dogovoru. Anton Sorn, izdelovalnica obelk in cepic, Kranj. 20645

Dva krojaška pomočnika

za veliko delo sprejme takoj Franjo Širbec v Ljubljani. 20653

Trgovski pomočnik

brezposelen, manufakturni, dobi zaposlenje. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Tako 3000«. 20683

Potnice

sprejemem za dobro plačo predmet. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20689

Potnika

manufakturnista za obisk privatnih strank za Celje in okolice sprejemem pod ugodnimi pogoji. Ponudbe pod »Stalno nameščenje na podružnico Jutra v Celju«. 20697

Zasluzek

sprejme delo na dom. Vaskovcove nagovice, telovnik. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 20724

Pouk

isče pianista ali pianistko za skupno vebanje. Ponudbe na oglasni oddelček »Jutra« pod šifro »Glasba«. 20675

Klavir poučuje

učiteljica — tudi računkinje. Dopise na oglasni oddelček »Jutra« pod »Natančno«. 20774

Učenka

trg. z mešan. blagom želi premeniti učno mesto radi družinskih razmer. Ima se učiti še 1 leto. Dopise na oglas. oddelček »Jutra« pod »Dostojna 72«. 20672

Prodajalka

izučena v železnici, sprejmi in manufakturni, želi premeniti službo na delo ali v mesto. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 20483

Učenka

Indijan Skaut, največji model, posebno dober in bresibih stroj, z vso bresibno opremo prodam za 13.000 Din. Na ogled pri mehaniku I. Perčmanu v Celju. 20676

Avtomobila

Plat, Type 501 in 509, v najboljšem stanju po ugodni ceni prodaja »Alko«, Ljubljana, Koljše. 15214

2000 Din mesečne plače

nudimo boljsemu delavcu, ki posodi podjetju 30.000 dinarjev proti 5 odst. obresti. Denar se vknjiži na prvo mesto. Ponudbe na ogl. odd. pod »Varno in ločeno«. 20669

Služkinja

enažna, ljubiteljica otrok želi službo. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 20645

Kontoristinja

večja slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, ki je bila zaposlena v večjem tovarniškem podjetju, a je morala zaradi bolezni staršev izstopiti, želi primerno zaposlenje. Gre tudi za blaginjsko. Cenjene dopise pod »Marjiva 27« na ogl. oddelku »Jutra«. 20731

Prodaj

na Ljubljani prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20638

Športni čoln

popolnoma novo poceni prodam Cesta v Rožno dolino 24. 20657

Športni voziček

ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20708

Več štedilnikov

novih, med temi eden za hotel ali večjo restavracijo, stroje za rezanje ter več drugih stvari prodam. Bohoričeva ul. 1, Ant. Kette, 20720

Rabljene peči

in štedilnike prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20743

Otroški voziček

dobro ohranjen, ugodno prodam. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 20635

Trickel

prodam. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 20689

Gozdovi

na Gorenjskem naprodaj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 20635

Trgovina z vinom

saradi bolezni in odpotovanja prodam. V zalogi imam 35 hl garantiranega pristnega črnega Golpo vina. Vpraša se pri lastniku Franc Žin, Loke 8, Trbovlje I. Trgovina je na najpogostejšem kraju in duetrije. 20648

Motorna vozila

Indian Skaut, največji model, posebno dober in bresibih stroj, z vso bresibno opremo prodam za 13.000 Din. Na ogled pri mehaniku I. Perčmanu v Celju. 20676

Hiša z vrtom

naprodaj blizu Ljubljane; 4 sobe, kuhinja, jedilna shramba, vodovod in električna razsvetljava, poleg je velika delavnica, pripravna za vsako obrt. — Naprodaj tudi otroški in močan mlekarski voziček. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 20471

Pekarna

v večjem industrijskem kraju v Sloveniji z vso opremo je ugodno naprodaj. Zraven spada vrt in nekaj zemljišča. Cena po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20733

Hiša z vrtom

naprodaj blizu Ljubljane; 4 sobe, kuhinja, jedilna shramba, vodovod in električna razsvetljava, poleg je velika delavnica, pripravna za vsako obrt. — Naprodaj tudi otroški in močan mlekarski voziček. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 20471

Kolesa

Moško kolo

malo rabljeno naprodaj. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20621

Damsko kolo

novi, poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20631

Pohišstvo

Jedilnica

elegantna ter garnitura za damski salon poceni prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 20616

Opremo

za špecerjško trgovino, stelaže itd., ekornj novo, po zmerni ceni prodam. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Specerj«. 20391

Knjige

stare prodam: Življenje svetnikov, vezane iz leta 1838, cenj 700 Din. Poizve se pri A. Turk, knjigovodnica, Dunajska cesta 3. 20680

Kupim

Arnika cvetje podoben seme in vasa druga zdravila zelišča kupim po najvišjih cenah. — Zanimajte brezplačni cenik Ed. Pištor, Vrhnika. 20547

Železen štedilnik

(Fischherd) dobro ohranjen kupim. Poljanca cesta 1211. 20796

Fotoaparati

18 krat 24 kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Fotoaparate«. 20638

Šivalni stroj

čevljarski, dobro ohranjen (Flachetepere) ali »Linkarm« kupim. Ponudbe na Karel Kubelj, St. Jernej, Dolenjsko. 20842

Omara ali stelažo

za shranjevanje knjig in tiskovino kupim. Ponudbe pod »Mehka omara« na ogl. odd. »Jutra«. 20627

Pisalnno mizo

kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Pisarniška«. 20632

Posestva

o oddam takoj gospodu na Celovški cesti 68. 20610

Sobe

opremljeno sobo s separatnim vhodom in električno takoj oddam gospodu. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20775

Prazno sobo

takoj oddam v Rožni dolini VIII/22. 20606

Lepo sobo

s posebnim vhodom takoj oddam Cesta v Rožno dolino 14/II — villa Mila. 20778

Soba

opremljeno sobo s separatnim vhodom in električno takoj oddam gospodu. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 20775

Soba

solončno, s separatnim vhodom in električno razsvetlavo oddam takoj tudi zakonskemu paru; event. s hrano ali brez. Rožna dolina, Cesta X-27. 20790

Novo hišo

še na čisto dograjeno — radi smrti takoj prodam. Vrhovce št. 9, nad Višnem 20621

Parcelo

530 m² prodam. Rožna dolina VIII/22. 20607

3 lepe parcele

»Tičku na gričku« — Strma pot št. 8, naprodaj. 20755

Pletilnica

izborna vpeljana, v zelo velikem in prometnem kraju radi bolezni naprodaj. 20770

Manjšo hišo

kupim v bližini Ljubljane. Ponudbe na oglasni oddelček »Jutra« pod »Rešen kuce«. 20736

Obrotni lokal

oddam v